

Brecht

A MODERN NÉMET LÍRA KINCSESHÁZA

A paraszt szántóföldjével vesződik,
Gondozza jószágát, adót fizet,
Kölyköket nemz, hogy béreskéz ne kelljen.
És sorsát a tej ára szabja meg.

A KOLDUSOPERA ZÁRÓDALA

Schlussgesang aus der Dreigroschen-Oper

Ne küzdjetek kis jogtiprások ellen,
Hideg van, úgys elfagynak hamar:
Hiszen homály s kemény fagy terpedez lenn,
E völgyben itt, hol egyre zeng a jaj.
A nagy rablókra csapjatok kegyetlen,
S őket pusztítsátok ki nyomtalan:
Homály és fagy miattuk terpedez lenn,
E völgyben itt, s miattuk zeng a jaj.

BERTOLT BRECHT 1898-ban, Augsburgban született. Eredetileg orvosnak készült. Az első világháború idején orvostanhallgató-asszisztens volt egy katonakórházban; itt ismerkedett meg az imperialista háború borzalmaival. Megrázó élményeit kegyetlenül leleplező versekben és drámákban dolgozta fel. Érdeklődése egyre inkább a dráma, a színpad felé terelődött. A két világháború között mint színházi rendező működött Reinhardt, majd Piscator színházában. Már fiatal korában szembefordult a polgári társadalommal, de csak a húszas évek végén jutott el a marxista társadalomszemlélethez. A hitlerizmus elől 1933-ban emigrációba kényszerült. Bejárta Nyugat- és Észak-Európát, eljutott a Szovjetunióba és az Amerikai Egyesült Államokba is. A második világháború után visszatért hazájába. A Német Demokratikus Köztársaság 1947-ben, Berlinben színházat bocsátott rendelkezésére; itt mutatta be darabjait – sajátos

rendezői stílusában – az általa szervezett színtársulat: a Berliner Ensemble. A Berliner Ensemble-t azonban nem sokáig irányíthatta; 1956-ban – 58 éves korában – meghalt.

Verseinek legjelentősebb gyűjteményei: *Hauspostille* (Házi postilla, 1925), *Songs aus der Dreigroschen-Oper* (Dalok a Koldusoperából, 1949), *Hundert Gedichte, 1918–1950* (Száz vers 1918–1950, megjelent 1951-ben).

Antológiánk anyagát főleg a *Hundert Gedichte* című kötet alapján állítottuk össze, az eredeti sorrendet megtartva.

S nyolcvanegy mondást kapott az ember
A fiútól egyik hajnalon.

S a kis útravalót megköszönve, menten
Kanyarodtak a sudár fenyőnél föl a
[sziklaoldalon.

Illendőbben ki tehet vajon?

Mégse csak a mesteré az érdem,
Kinek könyvünk fedelén neve!
Mert a bölcstől bölcsességét el kell venni
[szépen.

Ez meg épp a vámos érdeme:
Ő iratta véle le.

A KOMMUNIZMUS DICSÉRETE

Lob des Kommunismus

Ésszerű, mindenki megérti. Könnyű.
Végre is nem vagy kizsákmányoló, felfoghatod.
Hasznos számodra, érdeklődjél utána.
Az ostobák ostobának hívják, és szennyesnek a
[szennyesek.

Ellensége szennynek, ostobaságnak.
A kizsákmányolók gazságnak hívják.

De mi tudjuk:

A gazság vége ő.

Nem esztelenség, hanem

Az esztelenség halála.

Nem a talány.

Hanem a megoldás.

Amaz egyszerű dolog.

Amit nehéz csinálni.

Az ifjú Sándor leigázta Indiát.
Ő maga tette?
Cézár győzött a gallokon,
Nem volt-e legalább szakács vele?
Spanyol Fülöp sírt flottája pusztulásán.
Más senki nem sírt?
Második Frigyes győzött a hétéves háborúban.
Ki győzött rajta kívül?

Laponkint egy-egy győzelem.
Ki főzte a győzelmi lakomát?
Tízévenkint egy-egy nagy ember.
Ki állta a költségeket?

Ahány adat,
Annyi kérdés.

LEGENDA ARRÓL, MIKÉNT
KELETKEZETT
A TAO TE KING,
AMIKOR LAO-CE
EMIGRÁCIÓBA MENT

*Legende von der Entstehung des Buches
Tao Te King*

1

Hetvenéves volt már és törődött,
Vágyott megnyugodni szerfölött.
Mert a jóság a világról újra cihelődött,
És nyomában a gonoszság megerősödött.
Hát a bölcs sarut kötött.

2

Ami kellett, zsákba dugta rendre:
Keveset bár, mégis eleget.

A pipát, mondjuk, mit szívott estelente
És a könyvet, mit böngészgetett.
Némi fehér kenyeret.

3

Örvendett a völgynek, s máris elfeledte,
Amikor az út a hegyre tért.
Ökre a friss zöldet vígan hersegette,
Lassan ringatván hátán a vént.
Néki megfelelt azért.

4

Ám negyednap fönt a sziklaháton
Odaállt elé egy vámszedő:
– Vámolandó holmi? – Nincs, barátom. –
– Mester volt, tanított – szólt az ifjú
[ökörvezető.
Érthetett belőle ő.

50

5

Huncutul a férfi odavágja:
– Ki is süttött valamit e vén? –
A fiu meg: – Azt, hogy a víz, gyenge bár, kivájja
A követ is – érted? – jószerén.
Győz a lágy és enged a kemény. –

6

Hogy az idő kárba alkonyig se vesszen,
Megnógatták most az állatot.
S egy fenyőnél tovatűntek már-már mind a ketten,
S fölkurjant a vámos ekkor: – Hé, megálljatok! –
Valami fejében járhatott.

7

– Hogy is állunk, öreg, ama vízzel? –
Szólt a mester: – Látom, érdekel. –

22* 31

51

Az felelt: – Csak vámszedés a tisztem,
De, hogy kit ki győz le, tudni szintén érdekem.
Mondd meg hát nekem!

8

Diktáld! És majd a fiú leírja!
Ilyesmit az ember nem visz el.
Akadsz nálam tintára, papírra
S vacsorára szintén: itt lakom közel.
Beleegyezel? –

9

Az megfordult, ott állott a vámos:
Gönce egy-folt, lába meztelen,
Homloka már összevissza ráncos.
Győztest lát? Az agg jól tudta: nem.
– Te is? – morgott csendesén.

52

10

Udvarias kérést megtagadni
Az öreg már kissé túl öreg.
– Méltó választ illik annak adni,
Aki kérdez – mondta. A fiú meg: – Az idő is
[hűvösebb. –
– Jó, maradjunk keveset! –

11

És a bölcs az ökréről leszállott.
Tolluk hét álló nap sercegett.
És a vámos hordta étkük (s közben csak
[halkan gyalázott
Egy-egy csempészt, kit nyakon csipett).
S aztán vége lett.

53

S nyolcvanegy mondást kapott az ember
A fiútól egyik hajnalon.

S a kis útravalót megköszönve, menten
Kanyarodtak a sudár fenyőnél föl a
[sziklaoldalon.

Illendőbbben ki tehet vajon?

Mégse csak a mesteré az érdem,
Kinek könyvünk fedelén neve!
Mert a bölcstől bölcsességét el kell venni
[szépen.

Ez meg épp a vámos érdeme;
Ő iratta véle le.

A KOMMUNIZMUS DICSÉRETE

Lob des Kommunismus

Ésszerű, mindenki megérti. Könnyű.
Végre is nem vagy kizsákmányoló, felfoghatod.
Hasznos számodra, érdeklődjél utána.
Az ostobák ostobának hívják, és szennyesnek a
[szennyesek.

Ellensége szennynek, ostobaságnak.
A kizsákmányolók gazságnak hívják.
De mi tudjuk:
A gazság vége ő.
Nem esztelenség, hanem
Az esztelenség halála.
Nem a talány.
Hanem a megoldás.
Amaz egyszerű dolog.
Amit nehéz csinálni.

Válogatta és szerkesztette
HAJNAL GÁBOR

Fordította
CSORBA GYŐZŐ

1959
EURÓPA KÖNYVKIADÓ BUDAPEST

TARTALOM

Nagy fákra mászni	7	✓
A készséges természet	8	✓
A kalmár dala	10	
Ruhasulykoló leány dala	13	✓
A világ nyájasságáról	17	✓
Emlékezés A. Máriára	19	✓
Régen	21	
A mankók	22	✓
Karének a férfi Baálról	23	✓
Bölcsődalok	26	✓
A szegény B. B.-ről	30	✓
A vízbefúlt leány	34	✓
Ballada az asszonyról és a katonáról	36	✓
Legenda a halott katonáról	38	✓
Német anya dala	45	✓
Egy olvasó munkás kérdései	47	✓
Legenda arról, miként keletkezett a Tao Te King	49	

X	A kommunizmus dicsérete	55
	Honfitársaimhoz	56 ✓
	1938 tavaszán	58 ✓
	1940	58 ✓
X	1941	59
	A gonosz álarca	60 ✓
	Egy kínai teagyökér-oroszlánra . . .	60 ✓
X	Tanultam	61
X	A kétkedő	62
X	A gondolat a klasszikusok műveiben	64
X	Idézet	65
X	Mao dala	66
X	A paraszt szántóföldjével vesződik . .	67 ✓
X	A Koldusopera záródala	68

Nébány szó Bertolt Brechtről	69
--	----

Bertolt Brecht
(1898–1956)

59.2841 Athenaeum Nyomda, Bp. (F. v. Soproni Béla)

A kiadásért felel az Európa Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Pákozdy Ferenc

A grafikai kivitelezés Vargáné Uray Erika munkája

Képszerkesztő: Láng Pálné

Műszaki vezető: Siklós Béla

Készült 3400 példányban, 1,83 (A/5) ív terjedelemben,
a Diósgyőri Papírgyár famentes, pelyhes, rongytartalmú
papirosán